СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 252. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 29-го жовтня 1937. VOL. XLV. No. 252. Jersey City, N. J., Friday, October 29, 1937. THREE CENTS

ТРЕБА АМЕРИЦІ ОРҐАНІЗОВАНОГО ЗНАННЯ І ЦИВІЛЬНОЇ СЛУЖБИ, КАЖЕ ВЕЛС

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Припустім, що завтра вмирає президент держави. Чим і ким його заступити? Ось таке питання поставив відомий письменник і історик Г. Ґ. Велс. А відповідаючи на те, казав, що давня римська імперія чи теперішня Велика Британія мали чи мають те, чого бракує Злученим Державам, а чим держави держаться. Це є цивільна служба. Він казав далі, що якби хто розсадив нагло динамітом будинок, під ч. 10 при вулиці Давнінґ (це будинок британського міністерства закордонних справ), чи якби нагло не стало анґлійського короля, то це все не малоб великого значіння для Анґлії. Але казав Велс, подібні події відбились би інакше в Злучених Державах, які потребують конечно зорґанізованого знання і цивільної служби, якщо тут має вдержатись демократична система правління. А демократія може існувати тільки при допомозі виховної системи.

Умове життя осталось позаду.

В Америці, казав Велс, можна завважити те, що й в інших краях. Коли мова про винаходи машин, то тут поступ є блискучий. Край упромисловлено у знаменитий спосіб. Але щодо духової частини життя, науки і виховання, є ми тут ще в XVI. столітті.

Про червоних і фашистів.

Не робім свого роду релігійної війни між червоними і фашистами, казав Велс. І не будуймо „фальшивої опозиції", хоч, щоправда, додав Велс, люди таки люблять „фальшиву опозицію".

Пацифісти, що співають гимни.

Велс заявив при кінці розмови з кореспондентами, що він дуже радо вступив би до такої орґанізації, якої програма булаб така: Станьмо всі добрими і жиймо всі щасливо. Але чи з цього вийде що добре? — питався Велс, розуміючи під тими орґанізаціями такі, які голосять пацифізм, а які, на його думку, нічого путнього не роблять, бо тільки сходяться і „співають гимни".

ПОЛІТИКА І СОЦІЯЛЬНЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ.

БОСТОН. — Не буде ніякої користи для звичайного чоловіка з соціяльного обезпечення, як воно перейде в руки політиканів, бо тоді буде соціяльне обезпечення для політиканів, а не для бідних людей. Так сказав студентам комишенер Вилйем Годсон з Ню Йорку.

НАТИСКАЮТЬ НА КОНҐРЕС.

ВАШИНҐТОН. — Делеґати з 45 стейтів, якими були головно стейтові комишенери праці, відбули конференцію, на якій принято одноголосно резолюцію, якою взивається конґрес ухвалити на найближчій сесії закони про максимум годин праці, мінімальну заробітну платню та заборону міжстейтового перевозу таких товарів, при яких продукції були затруднювані діти.

НЕ ДОБРЕ ДАВАТИ НАДУМУВАТИСЬ.

ОЛБАНІ. — Новий подружий закон нюйорського стейту завів 72-годинну проволоку між подружим дозволом (лайсенсом) і самим одружінням, коли то урядовець проголошує тих, що наміряють ступити в подружий стан, чоловіком і жінкою. Ця проволока дуже відбилася на числі подруж. Воно дуже змаліло.

ЖАДАЮТЬ ВІДШКОДУВАННЯ ВІД ВЛАДИ ЗА „СИДЯЧИЙ СТРАЙК".

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Зачнеться судовий процес, який може мати далекосягле значіння. „Ди Апекс Компані" запізвала до суду філядельфійський повіт, домагаючись від нього відшкодування в сумі $1,026,793 за те, що компанія не одержала від поліції належної охорони підчас сидячого страйку 200 робітників цеї компанії. Позов опертий на законі зперед 96 років.

Позиває теж і юнію.

Попри те ця компанія запізвала ще „Америкен Федерейшен оф Гожері Воркерс", яка викликала згаданий страйк, про відшкодування в сумі трьох міліонів долярів.

ПЕРЕРВА В НАРАДАХ А.Ф.П. І К.П.О.

ВАШИНҐТОН. — Покищо не виходить нічого з нарад представників Американської Федерації Праці й Комітету Промислової Орґанізації, що зійшлися, щоб довести ті обидві орґанізації до замирення. Наради відложено до 4-го листопаду.

БРИТІЙЦІ ОБСТРІЛЮЮТЬ ЯПОНСЬКІ ЛІТАКИ.

Перший раз британські протиоборонні відділи, що стоять в інтернаціональній смузі в Шангаю, обсрілювали японські літаки, що перші почали обстрілювати британські військові станиці. Один літак зістрілено. Минулого тижня японські літаки теж обстрілювали британські відділи і вбили одного британського вояка. Японський уряд з цього приводу висловив анґлійському урядові свій жаль.

ПОЛЬЩЕННЯ ЛЕМКІВЩИНИ.

Шкільний інспектор у Новому Санчі розіслав до шкіл на Лемківщині новий розклад годин на 1937—38 рік, у якому касує цілковито навчання української мови в останній, себто в IV. клясі; всі предмети (крім релігії) мають бути ведені в тій клясі виключно польською мовою.

В І. клясі впроваджує він вже від 1. лютого науку читання і писання польською мовою, інші предмети — крім релігії й української (лемківської) мови — треба вести двома мовами. Те саме і в II. клясі. В III. клясі всі предмети по польськи — виняток релігія й українська мова.

Всі школи на Лемківщині в 1922 р. були затверджені з українською викладовою мовою. Тепер лишився з того лише спомин.

Дітей польської народности в тутешніх школах (за дрібними винятками) нема. А всетаки користуються вони аж такими привілеями.

НОВЕ ДЖЕРЕЛО ВІТАМІН.

Досліди советських і німецьких лікарів, оголошені в лікарській пресі, вказали на нове джерело вітамін для людини. Вони вийнайшли новий вітаміновий лік проти шкорбуту (цинга), загнивання ясен). Автори витискають сік з брукви і потім його заквацують 0.2-проц. сільною кислотою і відпаровують у порожнечі без доступу повітря в темп. 40—45 ступнів Ц., в атмосфері двокису вугля.

Поступаючи так, можна добути з брукви 79 ґр. маси з 1 літри соку; маса має брунатний колір і солодкавий смак.

Новий лік проти шкорбуту випробували наперед на морських свинках. Їх годували стравою, в якій не було вітаміни Ц., нпр. вівсом і сіном. Так годовані морські свинки скоро попадали у шкорбут. Коли лікарі подавали їм згаданий витяг по одній десятій денно, тоді ці давки не могли ще заступити потрібної для здоровля цих звірят скільксти вітаміни Ц; зате вже давки по чверть ґрама витягу з брукви діяли на звірятка сильно лікувально.

Витяг збрукви є дуже тривалий, бо навіть коли стоїть пів

Витяг з брукви є дуже тривалий, бо навіть коли стоїть пів року, не тратить нічого на силі.

ЗНОВУ ҐРАНАТА РОЗІРВАЛА ЧОЛОВІКА НА КУСНІ.

В Зеленій, повіт Надвірна, знайдена на полі ґраната розірвала сторожа садів так жахливо, що кусні тіла знайшли аж 70 м. від вибуху.

САМОВІЛЬНІ ЗАРЯДЖЕННЯ БУВШОГО СТАРОСТИ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Горлицький староста д-р Ромуальд Клімуф, що отсе мусів уступити, видав у часі свого урядування зарядження до всіх гр.-кат. парохіяльних урядів у Горличчині, щоб українські парохіяльні печатки змінити на польські. Це самовільне зарядження, бо справа зміни парохіяльних печаток належить виключно до компетенції церковної влади. Під цим оглядом Католицька Церква має повну автономію і лише вона може видавати такі зарядження.

УРЯДОВІ ПОЧТІВКИ З ЕСПЕРАНТСЬКИМ ТЕКСТОМ У ГОЛЯНДІЇ Й ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Міністерство почт і телеґрафів у Голяндії й Чехословаччині, ідучи за приміром Австрії, Бразилії, Мадярщини й Ліхтенштайну, видало урядові почтові листівки тільки з рідномовним і есперантським текстом. Листівки прикрашені гарними краевидами. Взагалі урядові кола Голяндії й Чехословаччини прихильно ставляться до есперанта як міжнародньої мови. В Голяндії почтові урядовці, які знають есперантську мову, дістали таблички з написом „Оні пароляс Есперантон" — „Говориться по есперантськи". В часі свого дижуру урядовець завішує таку табличку над своїм віконцем. Чехословацькі й інші радіостації дуже часто дають есперантські авдиції. Радіостація в Брні має навіть назву „Зелена (кольор есперантського прапору є зелений) Радіостація". 7-го жовтня ц. р. „Зелена Радіостація" у Брні (Чехословаччина) надавала по есперантськи оперу Сметани „Цілунок". Французька державна радіостація Ліон П. Т. Т. ретрансмітувала цю авдицію для французів.

ВОРОШИЛОВ ПИШЕ ПРОТИРЕЛІҐІЙНУ БРОШУРУ.

Шеф червоної армії, марш. Ворошилов, заявив на засіданні центральної ради союзу безбожників, що пише брошуру п. з. „Червона армія і попи". Брошуру мають поширити масово серед війська і то кількома мовами та в накладі 9 міліонів примірників.

БЕЗБОЖНИЦЬКА ПРОПАҐАНДА У ШКОЛАХ.

З новим шкільним роком у советській Росії в усіх школах привернено комсомольські комітети, зложені з учнів і учениць. Комітети мають занятися введенням у школах безбожницької пропаґанди та зорґанізуванням „кружків політичної чуйности", що мають слідити і демаскувати „ворогів партії й уряду" у школах.

ҐРАНИЧНИК ЗАСТРІЛИВ ПАЧКАРЯ.

Граничний сторож у Розтоках, повіт Косів, стрілив з віддалі 150 метрів від границі до невідомого пачкаря і вбив його на місці. При вбитому знайшли наплечник, виповнений фляшками румунської горівки. З доручення прокуратора на місце трагічного випадку виїхала з Кут судово-лікарська комісія.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПАТРІОТИЧНА ДУРИЙКА.

На Богородинському полі під Москвою відбулися великі паради, звязані з 125-літтям бою з Наполеоном. Советська влада розвела прицьому велику пропаґанду в даним патріотичнім стилі. На поле бою привезли десятки тисяч шкільної молоді, делеґатів фабрик і колхозів, червоної армії і т. п. Виголошувано до мікрофонів відповідні промови, трансмітовані радіом на цілу Росію. На полі бою советська влада поставила памятник з написом „Фельдмаршалові Мих. Кутузову" і з цитатом „викиньмо ворога із святої рідної землі". Памятник представляє огненний меч, піднесений догори. Советська преса містить з цього приводу довгі статті, ґльорифікуючи російську армію з 1812 р. та її бої з Наполеоном.

ПО ТРЬОХ РОКАХ ЗЛОЧИН ВИЯВИВСЯ.

Перед трибуналом присяжних суддів у Львові розпочалася карна розправа, що є епільоґом голосного злочину, якого доконано тому чотири роки в Городку під Львовом. Жив там емеритований залізничий шлюсар Ян Плонка, що навязав роман з Марією Купінською, сепарованою жінкою скарбового урядовця. Вона мала дім і кілька морґів поля в Керниці. В її домі Плонка навіть мешкав, і то з жінкою. Спершу жінка Плонки покинула його і кудись виїхала, але згодом вернулась і погодилася з чоловіком. Обоє придумали жахливий плян. Вони вбили Купінську, закопали її під підлогою і пустили вістку, що вона виїхала до Домброви. Кілька днів пізніше Плонкова приїхала до Домброви і при помочі документів убитої зголосилася там як Купінська. Незабаром приїхав там і Плонка, якому вона нібито продала дім у Городку за 5,000 зл., причому фікційний продаж перевели в нотаріяльній канцелярії в Тарнові. Опісля Плонка жив із жінкою три роки спокійно в Городку, маючи під своєю спальнею закопане тіло вбитої власниці дому. Тимчасом чоловік Купінської рішив перевести з нею розвід і почав шукати її. Справою занялася поліція і Плонкам почала грозити небезпека. Аж торік нагло справа вияснилася. Сама Плонкова, посварившися з чоловіком, тому, що він мав любовницю, пішла на поліцію і виявила, що Купінську вбив її чоловік, щоби присвоїти собі її маєток. Показала навіть місце під підлогою, де її закопав. Так справою занявся нарешті суд. На розправі Плонка удає божевільного.

ПОЧТАР ВИБИРАВ ГРОШІ З ЛИСТІВ.

Йосиф Чапек, 57-літній почтар в Ужгороді, довший час викрадав гроші з листів. Вкінці вдалося його зловити при заміні викрадених американських долярів і мадярських пенґів. Краєвий суд в Ужгороді засудив за це обвинуваченого на два роки вязниці. Вищий суд знизив кару на три місяці вязниці.

ЯК МОСКВА ВИКОРИСТОВУЄ УКРАЇНУ

КИЇВ. — Буджет советської України на 1938 рік виносить 971 міліонів рублів; коли до цеї суми зачислити самоуправний буджет, то вийде загальна сума три і пів біліона (міліярда) рублів, себто тільки 4% всього советського буджету. А треба згадати, що Україна має 22% населення СССР. Зате податки, що їх тягне Москва з України у ріжній формі, виносять 38 біліонів рублів річно. Себто що року Москва обкрадає Україну на 33 і пів біліона рублів.

ВСЕСВІТНІЙ „СОЮЗ УКРАЇНОК".

ЛЬВІВ. — У днях 12—14 жовтня ц. р. відбулись у Львові наради представниць українського зорґанізованого жіноцтва Галичини, Волині, політичної еміґрації з Великої України та Злучених Держав Америки, які — згідно з постановою Українського Жіночого Конґресу в Станиславові 1934 р. — обєдналися в один Всесвітній Союз Українок. Крім названих територій у склад Всесвітнього Союзу Українок входить також зорґанізоване жіноцтво Закарпаття, Буковини і Канади. Цей Союз поставив собі за головне завдання плекати почуття єдности всіх частин нації, поділеної кордонами, та змагати до злуки всіх національних сил для здійснення національного ідеалу. Почесною головою Союзу є Софія Русова.

ПРОТИЖИДІВСЬКИЙ РУХ У ПОЛЬЩІ НЕ ВГАВАЄ.

ВАРШАВА. — Боротьба між польськими і жидівськими студентами у високих школах в Польщі не вгаває. Жидівські студенти далі не хочуть приняти накиненого їм і ображаючого їх національну гідність ґета. В часі викладів вони не займають відокремлених лавох, а волюють цілий час стояти. Деякі поступові професори симпатизують з ними і свої симпатії виявляють у той спосіб, що також стоять у часі викладів. За те удостоюються бойкоту від власних польських студентів. Ректор львівської політехніки зрезиґнував як протест проти ґета. Проте антисемітський рух у Польщі не маліє, а росте. Появилися нові вибухи у Вильні, де гурт польських студентів напав на синаґоґу. В Іновроцлаву зорґанізовано ширший бойкот жидівських склепів, у часі якого поставлено пікети. Комічне, чи траґічне, є те, що рівночасно в тим також у Данціґу німці переводять бойкот жидів і примінюють до них репресії. З приводу цього рабін Шор звернувся до польського уряду з проханням, щоб він узяв в охорону данціґських жидів, які є польськими громадянами.

АНҐЛІЙЦІ ПОСИЛАЮТЬ СВІЙ НАЙБІЛЬШИЙ КОРАБЕЛЬ НА СЕРЕДЗЕМНЕ МОРЕ.

ЛОНДОН. — Анґлійська адміраліція зарядила посилку свого найбільшого бойового корабля, Гуда, на Середземне море, в околиці острова Майорка, що належить до Еспанії і знаходиться в руках військ ґен. Франка. Цей остров має величезне стратеґічне положення і Мусоліні має охоту його заняти. Він побудував уже на ньому за згодою ґен. Франка летунський майдан. Тепер він видно задумує там залишитись назавжди і це змусило анґлійський уряд вислати туди бойові скріплення. Також Франція вислала туди морські бойові частини.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА БУДУТЬ ОБСТРІЛЮВАТИ НАПАСНИКІВ.

ШАНҐАЙ. — Подібно, як це зарядила анґлійська адміраліція, так і американська зарядила, що коли чийнебудь літак, через помилку чи свідомо, буде нападати на американські військові частини, що знаходяться в інтернаціональній смузі на Далекому Сході, то американські частини будуть у тій хвилі відстрілюватися.

ЯПОНІЯ ВІДМОВИЛАСЯ ВЗЯТИ УЧАСТЬ У БРІСЕЛЬСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ТОКИО. — Японський уряд відповів бельгійському урядові на запрошення до участи в брісельській конференції, в якій мають взяти участь представники девятьох держав та яка має застановлятися над полагодженням японсько-китайського конфлікту. У своїй відповіді японський уряд іще раз підкреслює, що ця війна була конечна, бо з огляду на малу національну відпорність китайців Китай щораз більше підпадав під панування Советів. Китаєві не лишилося нічого, тільки підпадати під впливи Японії, або Советів. А коли справи стоять так, то краще буде, коли він буде під впливом Японії, — говорить японська відповідь.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОСУЙМО!

Наближається день 2. листопаду, коли то міліони американських громадян уважатимуть своїм обовязком скористати зо свого права голосування. Між тими громадянами буде поважне число тих, що будуть з українського роду. І саме до них звертаємося з отсією пригадкою.

Злучені Держави — це демократична країна. А це значить, що є тут законом дана нам усім можність завести такі порядки, які вважаємо найкращими. Так воно виглядає з чисто формального, чи там теоретичного боку. Бо у практиці буває дуже часто інакше. І саме те, що практика так часто йде в розріз із теорією, маємо так багато громадян, що махають на „політику" руками, що не хочуть навіть голосувати. Мовляв, бідному чоловікові все-одно, хто прийде до влади, бо полекші не буде ні від кого. Та як тільки трохи призадумуємося над тим, як ті ріжні полекші приходять, от хоч би тільки у робітничих справах, то прийдемо до переконання, що це дуже важне, на кого голосуємо і кого вибираємо. Бо коли вже не можна виставити і вибрати таких кандидатів, які нам цілком по нутру, то треба принаймні вибрати таких, з яких не буде великої шкоди, себто не буде здержання того соціяльного поступу, який знаменує теперішню добу.

Українці в Америці ще не могли виказати великих успіхів в американській політиці, бо ми є наймолодшою іміґрацією в Америці. Але ми не є і так дуже позаду. Особливо, коли візьмемо під увагу те, що ми щойно в останніх роках зачали діставати поважніший континґент таких людей, що тут виросли і тут набрали освіти й практики, та тим чином найкраще надаються на те, щоб вибитись і на політичнім полі. Ми теж, як це бачимо з описів американських ґазет, вміли вибитись по ріжних американських містах як маса, як громада, звертаючи на себе увагу в ріжних патріотичних походах своєю чисельністю, дисципліною, а в першу чергу — своїми національними строями. Усе те є свого роду капітал, з якого можна вже зачати побирати відсотки. Тільки треба ще памятати тут одно: попри те все треба нам усюди виказувати ще зорґанізовану політичну силу. А її найкраще маніфестувати при виборах, бо число голосів — це той чинник, який тут найсильніше ділає. Це властивий, наявний доказ нашої політичної сили, і тільки з тим доказом тут рахуються.

Значить, коли розважимо вище сказане, то треба нам, як громадянам, обовязково голосувати, щоб зазначити, що розуміємо наші права і вміємо ними покористуватись. І треба нам голосувати, щоб тим виявити свою політичну силу, себто нашу власну силу, вже чисто українську, бо й це нам дуже потрібне, щоб вибитись наверх.

ЩЕ ПРО МАШИНУ, ЩО УСУВАЄ РОБІТНИКА

У попередніх статтях ми згадували про одну з найголовніших нині суспільних проблем, а саме про машину, що витискає з праці робітника. Машина має за собою багато ворогів, але має також багато звеличників; і то не тільки серед капіталістів, себто власників машини, але й серед робітників, які тою машиною безпосередньо орудують. Стара російська революційна пісня, „Дубінушка" має навіть таку строфку, в якій хвалиться „анґлійця-мудрця", що винаходить машину за машиною. Тим протиставлено анґлійську інтеліґентну верству російській, що тільки гуляла, забавлялася, заживала найбільших благ, але не дбала про селян і робітників, не дбала, щоб улекшити їхню долю. А анґлійці, щоби помогти робітникам, придумали „парову машину", що перебрала на себе багато тяжких фізичних зусиль, які перед нею мусіли виконувати люди своїми мязами.

Отож машина має добрі сторони: вона облекшує людям працю. А далі, вона скорше виконує працю, оставляючи людям більше часу на їх особисті приємности і, вкінці, обнижує ціни на продукти та з той спосіб робить даний продукт приступним для широкого загалу.

Але вона має також лихі сторони: бо що з того, що вона оставляє людям більше часу на особисті приємности, коли той час так нерозумно розділений, що біля вісім міліонів американських громадян цілком нічого не роблять, а решта напружено працює по вісім годин на день; а праця при машині забирає далеко більше моральної і фізичної напруги, ніж колись забирала ручна 12-годинна праця денно. Отож одні люди нудяться, незадоволені, що нічого не роблять, а інші запрацьовуються, мов гончі собаки на ловах, щоб заробити собі на життя і безпосередньо або посередньо прокормити тих, що нічого не роблять.

Щоб машина справді була добродійством для людства, щоб вона справді збільшувала людям час на приємність і побільшувала добробут, а не була опиром, що працюючим людям видирає з рук працю і кидає їх на вулицю, — то з уліпшенням машини треба **обмежити години праці робітників**, поділивши ту працю в рівній мірі між усіх працюючих людей.

Перед нама така ґазетярська новинка: „Хліборобські економісти з Доблю Пі Ей заявили, що **механічний збирач бавовни** може довести до того, що яких пів міліона пільних робітників стратять упродовж 8—10 літ працю, коли цей механічний збирач буде впроваджений у життя. У свойому докладі до адміністратора Гопкінса вони заявили, що впровадження в життя того збирача може потягнути за собою дальші важні зміни в продукції бавовни: зменшене число тих, що займаються управою бавовни, а також збільшене вживання іншого роду машин при зборі бавовни та, вкінці, збільшення бавовняної площі".

А далі ті економісти говорять: „Хоч на долю тих нещасливців, що стратять з цього приводу роботу, не треба закривати очей, то проте треба мати на увазі, що теперішнє збирання бавовни руками було дуже повільне і нудне. На далеку мету суспільність зискає на тому, коли шляхом механізації вкоротить години, яких нині потрібно для виробу бавовни".

Нема сумніву, що цей механічний збирач облекшить людям мозольну і „нудну" працю, але чи в загальному зискають вони що на тім, коли втратять взагалі роботу? Де подіється пів міліона людей, яких усуне цей збирач? Підуть в інші галузі промислу? Це гарно, але чи в інших галузях є для них місце?

В нинішній економічній системі людина стала дуже залежна від цілої системи. Колись (і до певної міри ще нині) український селянин на рідних землях був майже зовсім незалежний від міста. Він мав своє зерно, свою муку, випікав свій хліб, виробляв своє масло, різав свій дріб, чи худобу, на мясо. Навіть виробляв свою одежу, свої сорочки, свою обуву. Вразі пекучої потреби обходився без нафти, світив скалками, а викрешував вогонь кресалом. До одинокого, найконечнішого продукту, без якого він не міг обходитися, була сіль.

В Україні наш селянин нині став денним робітником на землі, з денним пайком, що йому визначує держава на прожиток. Під Польщею український селянин ще заховав до певної міри свою економічну незалежність, але його варстат праці, себто земля, скорчився до тої міри, що більшість наших селян уже перестала бути самовистарчальною.

В Америці фармер усе був значно більше залежний від цілости економічного життя, ніж в Европі. Бо часто бувало (і ще нині буває), що фармер продає зерно, а купує хліб у склепі; продає молоко, а купує масло; продає худобу, а купує мясо. Та проте фармер в Америці має ще значно більше економічної незалежности, ніж її має міський робітник. Якби великі компанії не доставили що дня до міста належної скількости молока; як би на базарі робітник не міг купити мяса, хліба й інших потрібних річей, то за кілька днів робітник у місті вмер би з голоду.

Але наша нинішня економічна система, зробивши людей у величезній мірі залежними від цілого економічного життя краю, перебрала рівночасно з тим зобовязання супроти людей. У нинішніх часах капіталістична система не має вже права придержуватися гострого індивідуалізму й говорити: „Це вільний край, кожний має свободу робити так, як хоче і тому кожний хай промишляє, щоб удержався на поверхні життя". Бо фактично це не є правда, що „кожний може робити так, як хоче". Як уже було сказано передтим, кожний громадянин є дуже залежний від решти суспільного життя.

Тому капіталісточна система, хоч з одного боку далі повинна вдержувати у пристойних границях засаду індивідуальности та взаємної конкуренції серед людей, то з другого боку повинна постаратися про такі умовини, серед яких ця конкуренція і плекання індивідуальности могли би бути можливими.

Праця мусить бути поділена серед людей, і то так, щоб кожний, хто хоче чесно працювати, дістав належний доступ до праці. Машини можна і треба далі удосконалювати, бо вони облекшують працю робітникам. Але рівночасно з тим треба відповідно вкорочувати години праці.

Бо коли цього не зробиться, коли в імя „облекшення робітникові нудної й тяжкої праці" безконтрольно будеться впроваджувати в продукцію машини, то з тих машин вийде робітникам така сама користь, яка вийшла для коней із винаходу автомобіля. Що коням з того, що тепер мотор тягне авто, коли через те вони стали непотрібні. Коні нині майже зникли з вулиць, а вже недалеко той час, що коня можна буде побачити тільки в зоольогічному городі, або випханого в природничім музеї.

ЧИ НЕ ЗНАЮТЬ „ПАНЬКОВОЇ МАМИ"?

Ось так, як пише „Наш Прапор", відповіли українські селяни в Галичині польським „людовцям", ніби польським „селянам", що намагалися викликати в „Малопольсце" загальний страйк. Цей страйк, як відомо, був аранжований на те, щоб змусити теперішній польський уряд числитися з „людовцями" і повернути їм їхнього лідера Вітоса, що є тепер поза границями Польщі. Як бачимо, то це наскрізь польський порахунок. Та „людовці" хотіли розраховуватись при помочі українського селянина. І зачали до нього підходити з ріжними обіцянками. Про це пише згаданий часопис таке:

„Ріжні „ксендзи Панасі" („ксьондз Панась" іще за австрійської окупації Волині як австрійський курат переводив польонізацію Волині. — Прим. Ред.) просто розпиналися на вічах в обороні українців, парцелювали „на ґембу" фільварки між українських селян з таким шумом та гуком, що аж за вухами тріщало. Звісна річ: обіцянка нічого не коштує. Ануж — думають собі — знайдуться наївні „русини" і підуть до Вітоса „на обжинкі".

„Одначе такий „цуд" не стався. Наївних „русинів" майже не було, а українське село спитало людовців, — просто з моста — чи не знають вони „Панькової мами". І не помогли прилабузування людовців, що напр. у Яворівщині тащили транспарент „Нех жиє Украіна" та витягали український гимн, бо свідомі українські селяни розуміються на таких штучках і не летять на ніякі обіцянки „печеного леду". Вони ще не забули, і ніколи не забудуть, що той сам Вітос, ґершт людовців, за свого панування перший попхав до східньої Галичини на фільварки мазурів і в цей спосіб здушив українське село на його вузеньких грядках. Українське село начхало на всяку людовецьку „поміч" і непрошеним „опікунам" заявило, що потрапить само боротися за свої права так, як йому його національні інтереси кажуть. А якщо — казали українські селяни — людовці не перестануть перешкаджати українському селу в його господарці, якщо далі схочуть не пускати фір до українських молочарень, кооператив і т. д., то тоді з панами вітосівцями буде інакша бесіда. Можуть собі людовці тужити за Вітосом, скільки їм подобається, це їхня справа. Одначе коли думали диктувати українцям свою політику, коли лізли нам у наш огород, намагаючись туманити несвідомого селянина брехливими обіцянками, тоді свідоме українське селянство зовсім слушно сказало цим панкам: Забирайтеся, поки ми ще добрі. Можуть собі мазури демонструвати (очевидно — без авантур), коли їм подобається, наліво й направо, це їхня і польська внутрішня справа. Але коли вони беруться розпоряджати українським селом, коли думають, що можна їм запрягти у свій партійний ридван українських селян, щоб на їхніх плечах спекти для своєї партії чи для Вітоса печеню, то свідоме українське село сказало їм недвозначно: руки геть! Українська нація поборювала й поборюватиме всякі чужі реґіональні чи партійні затії, що хочуть розбивати українську національну спільноту ріжними „приятельськими" штучками. На таких „спульних інтересах" ми вже аж надто розуміємося.

Д-р Райнгард Августін.

АРТИСТ МІКАДА

Відомий мандрівник і дослідник Далекого Сходу оповідає одну із своїх численних пригод, що вартна найкращого оповідання.

Вже від 1920 до 1923 р. знаходилася південна частина Манджурії в японських руках і була зовсім зяпонщена. У моїх мандрівках по південній Манджурії я мав нагоду побувати у чисто японських містах; на горах панували японські святині віри шінто, на вулицях я зустрічав цілі громади японських прочан, що мандрували до престолів кореанських святинь, святинь північної Манджурії та південного Китаю. Таким робом увесь японський світ переселювався в мініятурі на континент.

Найчастіще подибував я на мандрівці театральні трупи, що переходили з одної місцевости на другу і виводили на примітивних сценах старовинні японські леґенди та видовища.

В одній маленькій містині я наняв собі кімнату в одному японському заїзді. Крізь паперові стіни чув я одного вечора гугнявий голос дівчини і шепоти якогось чоловіка. Нараз затягла дівчина якусь своєрідну пісню, так ніжно і солодко, що в мені виринув мимоволі спомин про інший гарний голос, який я кілька років тому чув в одній буддійській святині в Кореї. Тоді донька одного японського шінтоського священика, в якого я був у гостині, танцювала передомною святий танок, причому заспівала якусь старовинну пісню, що глибоко мене зворушила. Дівчина була неземно гарна, незвичайно ніжна, з очима, повними глибини та краси. Не можна було надивитись на неї: її рухи мали в собі щось королівське. Вона була жрекинею шінтоської святині.

Коли я так заслухався у спів дівчини у цьому заїзді, мене охопило щораз сильніше бажання подивитись на дівчину. Я мав враження, що цей голос дуже подібний до голосу молодої жрекині, з якою я познайомився перед роками. Та тут дівчина співала веселу, легку пісеньку, а тоді донька священика — дуже поважну, повну мелянхолійної мельодії.

За якийсь час зійшов я вниз до „чайні" заїзду, де чай розносили ґейші. Коли я ввійшов, зупинився здивований. Перед маленьким чайним столиком клячала та моя колишня жрекиня і наливала свому сусідові чай. Я пізнав її відразу, дарма, що вона не мала вже високої зачіски жрекині, тільки буйне волосся, повязане на артистичний лад. Її рухи мали все ще в собі дещо аристократичне і голос її мав поважний звук.

Та ще більше мене здивував її товариш: це був один з тих неробів-волоцюгів, яких можна скрізь подибати на японських островах. Вони не мають ніякого заняття, викручуються від усякої роботи, мандрують як бурлаки з місця на місце і завсіди мають з чого жити. Їх можна пізнати на перший погляд.

Яким робом донька такого священика попала в товариство такого волоцюги? Про це я небавком довідався. Коли я підійшов до О'Куні, — так звалася дівчина — вона пізнала мене негайно. Спершу вона збентежилась, але зараз заволоділа собою і представила мене свому волоцюзі, доречі — дуже гарному, з інтеліґентним виглядом, кажучи: — Це Санца Наґоя!

Санца дивився на мене нахабним поглядом справжнього бурлаки, а О'Куні зараз оповіла йому, при яких обставинах я з нею познайомився. Коли він почув, що я бачив її в ролі жрекині у святині, він зайшовся непристойним сміхом.

Обидвоє запросили мене до свого стола і тоді О'Куні оповіла мені свою історію. Було якесь більше свято; до святині ввійшов отой бурлака і вона в ньому пристрасно закохалась. Свято тягнулось кілька днів; за ввесь той час її вибраний приходив що дня до святині, а коли вона скінчила свої обовязки, рішила, що втече з молодцем і піде з ним на бурлацьке життя.

Але треба було з чогось жити, тимто О'Куні виступала скрізь, де вони зупинялись, як танцюристка і співачка. Вона вчила теж свого товариша подорожі театрального мистецтва і підготовила його до кількох простих роль. Тепер вони виступали у спільних сценах, зображаючи японські легенди, давали всякі образи і цим заробляли досить добре. Їх виступи цікавили глядачів тою новиною, що на сцені виступала жінка, бо досі жіночі ролі в японському театрі грали чоловіки.

На другий день я наняв собі віслюка і поїхав далі до кореанського кордону, а закохана пара пішла пішки.

Два тижні пізніше я здибав їх знову в одному кореанському містечку. Вони їздили китайським возом. Тепер їздив з ними вже другий волоцюга.

Вони приняли цього третього як свого спільника, щоб мати змогу виставляти на сцені песи з трьома особами. Я зараз помітив, що Окі — новий волоцюга — сильно закоханий у чудову О'Куні. Ми знову мешкали всі разом в одній гостинниці.

Одного вечора чув я крізь паперову стіну шепотливий голос Окі, що божився перед О'Куні на всіх богів, як то він не може без неї жити, і намовляв її векти разом із ним. Він хотів вернутись до Японії, де обіцював їй славу. Санца Наґоя не було тоді в хаті. Я чув, як О'Куні відповіла, що любить Санцу і що вона разом із Санцою відіде без Окі, коли цей не перестане її переслідувати своїми освідчинами. Нараз запанувала тиша і я почув ляск цілунку.

Нараз я почув, як паперова стіна в сусідній кімнаті розсунулась з цілою силою і вслід за тим пронизливий голос Санци, наче якого хижака: „Цього я тобі не дарую, падлюко!" Після цього я чув шамотню двох людей, плач О'Куні, якесь хропіння здушеного горла і за якусь хвилину тихий голос Санци: „Тепер можемо їхати далі, О'Куні!"

Чути було, як О'Куні складала свої речі, як Санца підійшов навшпиньки до моєї кімнати і відсунув частину стіни. Та я прикинувся, буцімто сплю у темряві і не чую нічого. Санца та О'Куні відїхали.

На другий день уранці господар повідомив мене, що знайшов Окі вбитого у своїй кімнаті. За тою парою і слід застиг.

Чотири роки пізніше я приїхав до Токіо і дістав почесну карту запросин від одної японської письменниці на виставу цісарського театру. Мали виставляти драму з життя попереднього імператора. Головну ролю красуні-княжни Йокоґі грав по мистецьки визначний артист імператорської трупи. Японська письменниця пояснила мені:

— Це Наомаса, наш найславніший актор. Раніше він звався Санца Наґоя.

Я здрігнувся: „Санца Наґоя?"

— Чи ви знаєте його? Ніхто не знає його минувшини. Чи ви може чули щонебудь про нього?

Я замовчав, а по виставі казав себе замельдувати Намасі. Коли я станув перед артистом, що дістав найвищу почесть від мікада, я майже не пізнав колишнього волоцюгу. Я мусів пригадати йому свою особу. Він пригадав собі мене і запросив до свого вибагливого помешкання. Тоді сказав мені: „О'Куні та я мандрували довгий час по Кореї, поки не дійшли до Японії. О'Куні була моєю вчителькою. Усе, чим я є тепер, такий, як ви мене бачили на сцені, я завдячую О'Куні. Вона померла. Два роки тому дістала на сцені серцевий удар".

І по хвилі мовчанки додав:

— Ви, сподіваюся, не зрадите мене, ким я був і як я тоді позбувся свого суперника. І так ніхто вам не повірив би!

Щойно тон останніх слів пригадав мені зовсім голос давнього волоцюги.

Перекл. аб.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДЕРЖИ ВБИВНИЦЮ.

Минулого тижня ставала перед стейтовий карний суд у Бронсвику, Ню Джерзі, 20-літня дівчина Марґарета Дренан, обвинувачена за вбивство молодого чоловіка, Пола Рівса.

Марґарета Дренан незамужна, а має незадовго мати дитину. Батьком дитини, каже вона, є Пол Рівс, котрого вона вбила. Вона каже, що він її звів, чи знасилував, представившися за парубка. Звівши її, сказав їй, що він має жінку й двоє дітей. Почувшися матірю, вона хотіла обговорити свій клопіт з ним. Він закликав її до свого дому в неприсутності жінки. Вона сподівалася, що він буде пробувати її знову знасилувати й прийшла узброєна. Він пробував її знасилувати й вона його постріляла на смерть.

Так представляла факти обвинувачена за вбивство дівчина й присяжні судді приняли, видно, ці факти за правдиві й звільнили дівчину від вини й кари.

ЩО КРАЙ, ТО ОБИЧАЙ.

Зведення дівчат чоловіками, відомо, не є американська спеціяльність. Трапляються вони в усіх народів. Трапляються теж по всіх краях зведення дівчат жонатими чоловіками, і під цим оглядом справа Марґарети Дренан не є нічим спеціяльно американським.

Але коли піти поза ці факти, то попадаємо на факти, що є щораз більше типічно американськими, себто такими, які можна вважати за признаку Америки у відріжненні від інших країв.

Такими фактами треба вже *признати* факт, що дівчина, *почувшися* покривдженою чоловіком, сама взяла свою справу в свої руки та що судді її звільнили за вбивство.

ЯКБИ ЦЕ БУЛО В УКРАЇНІ.

Факти справи Марґарети Дренан під багатьома оглядами скидаються на факти, що є завязком Шевченкової поеми „Катерина". І тут і там молода дівчина паде жертвою зведення. І тут і там зведена стає матірю. І тут і там батько дитини — невідповідальний чоловік, що вмиває руки від дитини й хоче скинути ввесь тягар на саму матір.

Тут кінчиться подібність, а починаються ріжниці. Є ріжниць багато: одні сутні, інші випадкові. Сутніми ріжницями треба признати те, що в Шевченковій Катерині громадянство пускає батька дитини без осуду, а зате осуджує дівчину-матір так сильно, що вона накладає на себе руку.

Люди, що виросли в Україні, будуть уважати поступки людей у Шевченковій Катерині за звичайні, нормальні, природні і будуть осуджувати поступки людей у справі Марґарети Дренан; а зате люди, що виросли в Америці, будуть уважати поступки людей у справі Марґарети Дренан за звичайні, природні, нормальні і будуть осуджувати поступки людей у Шевченковій Катерині.

БАТЬКИ, МОЛОДЬ І СЕЛО.

Бачимо цю ріжницю в становищі людей у становищі родичів до зведеної дівчини. В Шевченковій Катерині родичі виганяють дочку з дому. Не хочуть вони держати в себе дочки, що має дитину невінчана. Кажуть їй іти шукати дружок, старостів і боярів у Московщині, куди поїхав батько дитини. І забороняють Катерині признаватися до своїх родичів.

Родичі Марґарети Дренан виступали в суді в обороні дочки й запевняли суд і ґазети, що вони її приймуть назад до родини, як буде звільнена з вязниці.

За родичами в Шевченковій Катерині стояло з осудом зведеної дівчини ціле село. В справі Марґарети Дренан громадянство дало висказ своїм почуванням, коли натовп цікавих у суді привитав оплесками присуд присяжних суддів, котрим її звільнено від вини й кари.

За становищем родичів у Шевченковій Катерині було певно переконання родичів, що така зведена дівчина не знайде собі в селі чесної пари. По звільненні Марґарети Дренан негайно знайшлися молоді люди, що явно заявили, що вони готові з нею женитися.

В ЧОМУ РІЖНИЦЯ?

Не зважаючи на те, що назагал американське громадянство зобразило своє наставлення в цій справі зведення дівчини своєю поведінкою в справі Марґарети Дренан, все-таки ми почуємо довкола себе багато голосів критики цього поступовання громадянства. Значить, є багато людей, що дивляться на справу інакше.

Передівсім люди, що виросли в інших краях, дивляться критично на наставлення американського громадянства в справі Марґарети Дренан. Зате ті люди, що одобрюють звільнення Марґарети Дренан, осудили би поведення людей у Шевченковій Катерині.

Справа в тому, що люди з України кажуть такі ситуації розвязувати в один спосіб, а американці — в другий. Одні й другі вважають свій спосіб за моральний, а чужий — за неморальний, та ріжниця властиво в культурі: українська культура кладе натиск на одно, американська на друге: українська на спирання дітей на родичів, а затим на послух дітей родичам, американська — на спирання дітей на себе самих.

ЗМІНА КУЛЬТУРИ.

Люди всякої культури думають, що їх культура не зміняється. Мовляв, так бувало від віків і так буде все, поки сонця. Та чи це правда?

В Америці не все люди клали натиск на спирання дітей на себе самих. Не так ще давно, як чоловік звів дівчину, дівчина не брала справи сама в свої руки, але говорила своїй родині. Тоді родина брала справу в свої руки: батько або брати дівчини „відвідували" тоді молодого чоловіка з рушницями в руках. Як молодий чоловік відмовився женитись, то він уже певно з ніким потім не міг женитися...

Бачимо, що тут люди ставилися до ситуації інакше, як поставилися люди того самого народу в справі Марґарети Дренан.

Оповідав мені один український бизнесмен, що недавно був у краю, таку подію: До його рідного села приїхала українська дівчина, що тепер живе в Німеччині. Вона впала в око одному з місцевих польських жандармів. Став він заходити до дому її замужної сестри, де вона жила. Залицявся до неї в присутності її рідні, мабуть проти її волі. Сестра пожалувалася в якомусь польському уряді. Як її спиталися, чи вона має на це свідків, вона покликалася на свого мужа. Уряд покликав мужа й цей потвердив її жалобу. Жандарм перестав заходити до хати, але лишився в селі.

Кілька місяців потім, як дівчина вернулася назад до Німеччини, він заарештував цього чоловіка (шваґра дівчини) під закидом крадіжу дерева з двірського лісу. Чоловік боронився, що він дерево купив. Жандарм його бив, щоб заставити признатись. Признатися не заставив, але побив його так тяжко, що він за кілька тижнів помер у шпиталі.

Бачимо, що тут рідня ставиться до ситуації інакше, як у Катерині Шевченка.

ЯК ПОВСТАЛО ІМЯ КОНФУЦІЙ.

Цікаво пізнати, як повстало латинське імя китайського фільософа Конфуція (Конфуціюс). Його родинне назвище було Кун. Звали його „майстер Кун", а китайська назва на майстер є „фуце". З того повстала латинська назва Конфуціюс. Батько надав Конфуцієві імя Кієв, що значить: „горбок" або „беріг". А саме, Конфуцій, як народився, мав на чолі знак (шрам). Як став повнолітній, дістав назву Сун-Лі. Отже дійсно звався Кун-Сун-Лі. Сун означало, що він середущий син своїх батьків, а „Лі" це була назва святого горбка біля Шангаю. Почесне його назвище було „майстер Лі". Пізніше надали йому ще більшу почесть і він називався „Князь Лі". По смерті дістав почесну назву „Король пророків". Найпочесніше його назвище було „Найсвятіший учитель давніх часів".

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОСТУП У СТАРІМ КРАЮ.

До одного українського громадянина в Америці пише його шурин про поступи, що відбуваються в селі Тудорові, повіт Копичинці. Він пише дослівно: „Дорогі Вуйку! В нашому селі є велика радість: на місце останнього жида будують школу, а на місці школи — читальню „Просвіти". Є в нас кооператива, руханково-спортове товариство „Луг", Самоосвітній гурток при читальні „Просвіти". Тепер ми дістали молодого священика, бо попередній уже був дуже старий; мав коло 100 літ".

Подаю тих кілька вісток з надією, що вони будуть цікаві для інших односельчан з того села.

Н. К., Мілвокі, Віс.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, О.

Як нам голосувати в міських виборах?

Користаючи з нагоди, що наш орган „Свобода" дає можливість усім українським громадянам висказувати свої гадки не лиш на українську політику, але й на американську, я пишу тих кілька завваг.

В першій мірі треба підкреслити, що ми, українці, не повинні занедбувати американської політики, бо вона звязує нас органічно з тутешнім життям і безпосередньо дотичить нашу долю, або недолю. Тому я хотів би ще раз пригадати нашим громадянам, що зближаються міські вибори. Дня 2 листопаду ц. р. кожний громадянин повинен віддати свій голос на якогось кандидата на уряд, що, на його думку, має належну скількість знання і моральних цінностей, щоб даний уряд добре виконувати.

Приглядаючися зблизька до американської передвиборчої агітації, нераз тяжко рішитися, на котрого кандидата голосувати. Та хоч тяжко рішатися, то проте рішитися таки треба. Бо часто буває таке, що на кандидатів попадають ріжні несовісні одиниці, які мають на увазі не добро міста, тільки добро своєї власної кишені. А коли така несовісна людина дістанеться до влади, то шкода настає для цілого міста, в тім і для нас, українців. Ми можемо взяти як приклад попередню клівлендську міську управу, яка накоїла громадянам багато шкоди.

Найвиднішим кандидатом на посадника міста Клівленду являється тепер нинішній посадник Брутон. Перед його приходом місто знаходилося в стані банкротства. Він зрівноважив міський буджет. Він також виповів безоглядну боротьбу рекетірству, яке закорінилося було в міській адміністрації до тої міри, що рекетіри знаходилися навіть у поліційнім складі. Посадник Буртон вичистив місто з цього рекетірства і привернув йому давню повагу. Він також викорінив ґемблерські гнізда, звязані з рекетірством, і вичистив місто з проституції, що поширювала венеричні недуги. Він також обмежив сваволю трамвайових компаній, що використовували публику, і повідчиняв ті школи, що їх з огляду на банкротство стара адміністрація була позамикала. Ця його чесна і розумна праця вказує, що він варт того, щоб його ще раз вибрати посадником міста. Українці також не повинні забувати йому того, що він усе дуже прихильно відносився до них, приходив часто на ріжні українські свята та не вагався на адресу українців висказувати заслужені признання.

На тій самій лісті, де є посадник Буртон, є теж один український кандидат на радного з семої округи, Іван Вашко. Українці повинні на ту лісту віддати всі свої голоси.

Михайло Ярош.

(Оголошення).

—o—

БРУКЛИН, Н. И.

Виступ української молоді на литовськім концерті.

В неділю, 24. жовтня ц. р., відбувся в прекрасній литовській ґалі при вул. Ґренд і Гевмеєр величавий литовський концерт з дуже багатою і ріжноманітною музичною програмою. До участи в концерті запросили литовці Український Молодечий Хор з Ню Йорку й околиці, як теж групу українських танцюристів. Хор виступив під проводом Степана Марусевича. Пісні пояснювала англійською мовою панна Марійка Боднар. Співано українські народні пісні, аранжовані Кошицем, Гайворонським і Леонтовичем. Литовська публика, зібрана дуже численно, витала співаків і танцюристів надзвичайно тепло й оваційно. Додам, що литовський квартет відспівав між іншим литовською мовою українську народню пісню „На городі калинонька".

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Відчит про 25-літню діяльність.

Минулої неділі мав в У. Н. Домі д-р Семен Демидчук відчит, у якім подав, що цього року минає 25 років, як він перший раз прибув до Злучених Держав. А було це в 1912 році, коли то його вислав Краєвий Шкільний Союз у справі збірки на допомогу „Рідній Школі". Другим наворотом прибув д-р Демидчук до Америки в 1914 р., уже тоді, як вибухла світова війна, і то від Загальної Української Ради. Цей його другий мандат скінчився, як він подає, з закінченням світової війни, коли то повстала самостійна українська держава і коли прибули до Америки відпоручники цеї держави. У тім першім періоді, говорив д-р Демидчук, він був самостійним представником. Потім був уже „в наймах", а ці „найми" скінчились недавно, а саме приблизно тому рік, коли його не вибрано наново секретарем У. Н. Дому. Від того часу він уже вважає себе наскрізь приватною і вільною людиною.

Д-р Демидчук говорив цілу годину. Присутніх було коло 150 осіб. Сказав, що замісць просити когось, чи якесь товариство, щоб йому влаштували 25-літній ювилей, як це в Америці у таких справах часто практикується, він сам почуває себе до обовязку станути в 25-ліття своєї праці перед громадянством, щоб „висповідатись". І дійсно, д-р Демидчук „сповідався", переповідаючи свою власну діяльність, як теж те, що він переживав, коли його зроблено в часі світової війни австрійським аґентом і запроторено як такого до вязниці. Висказував теж ті жалі, які відчував, коли йому не давали працювати. Закінчив відчит тим, що звернувся як батько родини до тих, що мають і виховують діти, щоб виховували нове покоління на таких засадах, щоб новому поколінню було легко і приємно працювати між своїм народом.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ВУСТЕР, МАСС.

Патріотизм, виявлюваний чином.

Гром. Йосиф Зазуляк переслав від себе жертву в сумі $20 з призначенням вислати $15 на будову ґімназії в Чорткові і $5 на будову домівки Рідної Школи в Заліщиках. Гроші переслано через Обєднання.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗІ!

Шановні Громадяни:—

Кожний чоловік сам собі своє життя будує. Наша іміграція сама собі своє життя будує в Америці. Ніхто нам не поможе, коли ми собі самі не поможемо. В інших стейтах, ми вже маємо своїх людей на високих державних становищах. І ми в Ню Джерзі до того можемо добитись лише тоді, коли будемо голосувати при виборах на приятелів українців.

На кого голосувати при виборах на 2-го листопаду, то в тій справі буде говорити на **Радіо Програмі цеї неділі, 31-го жовтня, 1937, стація WBNX 1350 Кс., від години 9-тої до 10-тої рано Олександер Куман.**

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На добрій дорозі.

Українське Університетське Товариство в Ню Йорку перебрало на себе журбу про придбання фондів для тих незасібних студентів і студенток, котрі мають охоту учащати на вищий курс української мови в університеті Колюмбія. Перших два роки згадане товариство збирало на ту ціль датки приватно від поодиноких наших громадян та громадянок і з призбираних грошей давало невеличкі підмоги потребуючим, а на решту вони спромоглися самі.

На третій рік треба було придумати новий спосіб придбання фондів, бо приватні збірки не дописали. Отож наше товариство віднеслося з тою справою до наших нюйорських товариств і просило їх узяти цю справу під розвагу. Ми просили ці товариства вислати на згаданий вище курс української мови в Колюмбії бодай по одному учневі, чи учениці, а принаймні жертвувати якусь поважнішу суму грошей на підмогу тим, що самі за науку в університеті заплатити не можуть.

На нашу просьбу відкликнулися досі три товариства: Українське Національне Запомогове Товариство „Дністер", 361 відділ У. Н. Союзу, вислало від себе на колюмбійський курс української мови дві учениці й одного учня. Воно платить за них половину чесного (належитости за науку), а другу половину вони платять самі. Братство св. Володимира, 130 відділ У. Н. Союзу, жертвувало на цей фонд $15, а Товариство „Зоря, 69 відділ У. Н. Союзу, дало зо своєї каси $5.

Отже третій рік курсу української мови в Колюббії вже запевнений. А що буде далі? Дальша доля цього курсу залежить від українських товариств у Ню Йорку (бо приватні збірки на ту ціль не дають сталої запоруки). Якби так усі наші товариства в Ню Йорку пішли слідами трьох вище згаданих товариств (особливо товариства „Дністер"), то курс української мови в Колюмбійськім університеті був би назавжди запевнений.

Українське Університетське Товариство в Ню Йорку все буде вдячне тим товариствам чи приватним особам, що жертвують свої гроші на науку рідної мови молодому українському поколінню. До окремої подяки і вдячности почуваються ті учениці й учні, котрі з жертвованих грошей дістали якунебудь підмогу на науку української мови в Колюмбії.

Степан Курляк,
предсідник Українського Університетського Товариства в Ню Йорку.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ